

๕ ถ้าพระแม่ย่า

ถ้าพระแม่ย่า ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ ๒๕ กิโลเมตร เป็นที่ประดิษฐานเดิมของพระแม่ย่า ซึ่งเป็นพระพุทธรูปโบราณสมัยสุโขทัย อันเป็นที่เคารพสักการะของชาวสุโขทัยและจังหวัดใกล้เคียง ลักษณะคล้ายเพิงหินขนาดใหญ่ ด้านหลังเป็นถ้ำตื้น การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๓๑๙ เมื่อถึงสี่แยกบ้านขุนนาง เลี้ยวซ้ายผ่านเขากุดยายซีเข้าไปอีกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ผ่านหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ รค.๓ (ถ้าพระแม่ย่า) ไปก็จะถึงถ้าพระแม่ย่า

ประวัติความเป็นมา

นางเสือง หรือที่ชาวสุโขทัยนิยมเรียกว่า พระแม่ย่า คือพระมเหสีของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นพระมารดาของพ่อขุนบาลเมือง และพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตามที่ศิลาจารึกหลักที่ ๑ ได้กล่าวไว้ว่า “...เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้มีภูผา พินาครุ มีสร้อยดงส์ มีป่าพร้าว มีป่าลาน มีป่าขาม มีน้ำโคก มีพระขพุงผี เทพดาในเขาอันนั้นเป็นใหญ่กว่าผีทุกผีในเมืองนี้ ขุนผู้ใดถือเมืองสุโขทัยนี้แล้ว ไหว้ตีพลีลูก เมืองนี้เที่ยง เมืองนี้ดี ผีไหว้ตีพลีลูก ผีในเขาอันนั้นบ่คุ้มเกรงเมืองนี้หาย...” คำว่า "พระขพุงผี" แปลว่าผีที่เป็นใหญ่กว่าผีทั้งหลาย ซึ่งมีการตีความว่าเป็น ผีพระแม่ย่า หรือนางเสืองนั่นเอง สาเหตุที่เรียกว่า "พระแม่ย่า" เนื่องจากคนสมัยก่อนนับถือกษัตริย์ว่าเป็นพ่อ ดังนั้นแม่ของพ่อ (กษัตริย์) จึงเรียกว่า ย่า แปลโดยรวมว่า ย่าผู้เป็นแม่ของพระมหากษัตริย์ ต่อมามีการค้นพบเทวรูปที่สันนิษฐานว่าเป็นรูปสลักนางเสืองอยู่ที่ถ้าพระแม่ย่าบนเขาพระแม่ย่า เป็นพระพุทธรูปโบราณสมัยสุโขทัย รูปสลักหินชนวน สูงประมาณ ๑ เมตรเศษ ประทับยืนทรงพระภูษา แต่ไม่ได้ทรงฉลองพระองค์ ผู้รู้บางท่านสันนิษฐานว่า อาจจะเป็นเทวรูปพระอูมาในยุคขอมเรื่องอำนาจก่อนกรุงสุโขทัย แต่บางท่านก็สันนิษฐานว่าเป็นพระนางเสือง และเชื่อกันว่าถ้ำแห่งนี้เป็นที่ที่พระนางเสืองใช้ใน

การสวดมนต์ภาวนานั่งสมาธิ และประกอบพิธีกรรมต่างๆในสมัยนั้น ซึ่งถ้ำแห่งนี้มีลักษณะเป็นเพิงหินขนาดใหญ่ ด้านหลังเป็นถ้ำตัน ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติรามคำแหง ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ ๒๕ กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันเป็นที่เคารพสักการะของชาวสุโขทัยและจังหวัดใกล้เคียง การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๓๑๙ เมื่อถึงสี่แยกบ้านขุนนางวัง เลี้ยวซ้ายผ่านเขาकुตยายซีเข้าไปอีกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ผ่านหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ รค.๓ (ถ้ำพระแม่ย่า) ไปก็จะถึงถ้ำพระแม่ย่า

แต่ในปัจจุบันนี้ได้นำองค์จริงมาประดิษฐานไว้ที่ศาลพระแม่ย่า หน้าศาลากลางจังหวัดสุโขทัย ของที่นิยมนำมาถวายแก่นบเทวรูปพระแม่ย่าคือ ขนมห้อมแกง ทางจังหวัดสุโขทัยจะมีการจัดงานสักการะพระแม่ย่าพร้อมกับงานกาชาดราวเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ทุกๆ ปี ปัจจุบันมีการนำลักษณะเครื่องแต่งกายของเทวรูปพระแม่ย่าไปประยุกต์เป็นชุดของนางระบำในระบำสุโขทัย

